

31992L0104

31.12.1992.

EIROPAS KOPIENU OFICIĀLAIS VĒSTNESIS

L 404/10

PADOMES DIREKTĪVA 92/104/EEK**(1992. gada 3. decembris)****par minimālajām prasībām drošības un veselības aizsardzības uzlabošanai darbiniekiem, kuri strādā virszemes un apakšzemes minerālu ieguves rūpniecības nozarēs (divpadsmitā atsevišķā direktīva Direktīvas 89/391/EEK 16. panta 1. punkta nozīmē)**

EIROPAS KOPIENU PADOME,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 118.a pantu,

ņemot vērā Komisijas priekšlikumu ⁽¹⁾, kurš sagatavots pēc konsultācijām ar Kalnrūpniecības un citu ieguves rūpniecības nozaru drošības un veselības aizsardzības komisiju,sadarbībā ar Eiropas Parlamentu ⁽²⁾,ņemot vērā Ekonomikas un sociālo lietu komitejas viedokli ⁽³⁾,

tā kā Līguma 118.a pants paredz, ka Padomei direktīvās ir jāpieņem minimālās prasības uzlabojumu veicināšanai, jo īpaši darba vidē, lai garantētu labāku darbinieku drošības un veselības aizsardzības līmeni;

tā kā saskaņā ar minēto pantu šādās direktīvās ir jāvairās uzlikt tādus administratīvus, finansiālus un juridiskus ierobežojumus, kas traucē veidoties un attīstīties maziem un vidējiem uzņēmumiem;

tā kā darbinieku drošības, higiēnas un veselības aizsardzības uzlabošana darbā ir mērķis, kuru nevaradzētu pakļaut tikai ekonomiska rakstura apsvērumiem;

tā kā Padomes 1989. gada 30. novembra Direktīva 89/654/EEK par minimālajām prasībām attiecībā uz drošību un veselības aizsardzību darba vietā (pirmā atsevišķā direktīva saskaņā ar Direktīvas 89/391/EEK 16. panta 1. punktu) ⁽⁴⁾ nav attiecināma uz ieguves rūpniecības nozarēm;

tā kā pakļaušanās tām minimālajām prasībām, kuru mērķis ir nodrošināt labāku drošības un veselības aizsardzības standartu virszemes un apakšzemes minerālu ieguves rūpniecības nozarēs, ir būtiska darbinieku drošības un veselības aizsardzības nodrošināšanai;

tā kā virszemes un apakšzemes minerālu ieguves rūpniecības nozares veido darbības jomu, kurā darbinieki varētu tikt pakļauti īpaši augstam riska līmenim;

tā kā šī direktīva ir atsevišķā direktīva 1989. gada 12. jūnija Direktīvas 89/391/EEK par pasākumu ieviešanu, lai veicinātu darbinieku drošības un veselības aizsardzības darbā uzlabošanu 16. panta 1. punkta nozīmē ⁽⁵⁾, un tā kā tādejādi minētās direktīvas noteikumus pilnībā piemēro virszemes un apakšzemes minerālu ieguves rūpniecības nozarēm, neskarot stingrākus un/vai īpašus noteikumus šajā direktīvā;

tā kā virszemes un apakšzemes minerālu ieguves rūpniecības nozarēs virszemes palīginstalācijas, kas nav būtiskas virszemes un apakšzemes minerālu ieguves rūpniecības nozarēm, kuras definētas šīs direktīvas 2. panta a) punktā, ir pakļautas direktīvas 89/654/EEK noteikumiem;

tā kā 1992. gada 3. novembrī Padome pieņēma Direktīvu 92/91/EEK par minimālajām prasībām drošības un veselības aizsardzības uzlabošanai darbiniekiem, kuri strādā virszemes un apakšzemes minerālu ieguves rūpniecības nozarēs, kas pielieto urbšanu (vienpadsmitā atsevišķā direktīva Direktīvas 89/391/EEK 16. panta 1. punkta nozīmē) ⁽⁶⁾;

tā kā šī direktīva ir praktisks ieguldījums iekšējā tirgus sociālās dimensijas radīšanai,

⁽¹⁾ OV C 58, 5.3.1992., 3. lpp.⁽²⁾ OV C 150, 15.6.1992., 128. lpp. un OV C 305, 23.11.1992.⁽³⁾ OV C 169, 6.7.1992., 28. lpp.⁽⁴⁾ OV L 393, 30.12.1989., 1. lpp.⁽⁵⁾ OV L 183, 29.6.1989., 1. lpp.⁽⁶⁾ OV L 348, 28.11.1992., 9. lpp.

IR PIENĒMUSI ŠO DIREKTĪVU.

I IEDAĻA

VISPĀRĪGI NOTEIKUMI

1. pants

Priekšmets

1. Šī direktīva, kura ir divpadsmitā atsevišķā direktīva Direktīvas 89/391/EEK 16. panta 1. punkta nozīmē, nosaka minimālās prasības drošības un veselības aizsardzības uzlabošanai darbiniekiem, kuri strādā virszemes un apakšzemes minerālu ieguves rūpniecības nozarēs, kas definētas 2. panta a) punktā.

2. Direktīvas 89/391/EEK noteikumi tiek pilnā mērā piemēroti 1. punktā minētajās jomās, neskarot stingrākus un/vai īpašus noteikumus šajā direktīvā.

2. pants

Definīcijas

Šajā direktīvā:

a) "virszemes un apakšzemes minerālu ieguves rūpniecības nozares" nozīmē visas rūpniecības nozares, kuras darbojas:

— minerālu virszemes un apakšzemes ieguvēs, vārda "ieguve" tiešā nozīmē un/vai,

— veicot izpēti, ar mērķi veikt šādu ieguvi un/vai,

— iegūto materiālu sagatavošanā pārdošanai, izņemot darbības, kuras saistītas ar iegūto materiālu pārstrādi,

izņemot minerālu ieguvi rūpniecības nozarēs, kas pielieto urbšanu, kā noteikts Direktīvas 92/91/EEK 2. panta a) apakšpunktā;

b) "darbavieta" nozīmē visu laukumu, kurš ir plānots darba pozīciju izvietošanai saistībā ar tiešām darbībām un palīgdarbībām, un instalācijām virszemes un apakšzemes minerālu ieguves rūpniecības nozarēs, tai skaitā segkārtas glabātuvēm un citu veidu izgāztuvēm, un pajumtēm, kur tās ir nodrošinātas, kuras ir pieejamas darbiniekiem viņu darba sakarā.

II IEDAĻA

DARBA DEVĒJU PIENĀKUMI

3. pants

Vispārējie pienākumi

1. Aizsargājot darbinieku drošību un veselību, darba devēji veic nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu:

a) darbavietau plānošanu, konstruēšanu, aprīkošanu, nodošanu ekspluatācijā, izmantošanu un uzturēšanu tādā veidā, lai darbinieki var veikt viņiem uzticēto darbu, neapdraudot savu un/vai citu darbinieku drošību un/vai veselību;

b) darbavietas izmantošanu, kad tur atrodas darbinieki, tikai atbildīgās personas uzraudzībā;

c) ar īpašu risku saistīto darbu uzticēšanu tikai kompetentiem darbiniekiem un to veikšanu saskaņā ar dotajiem norādījumiem;

d) ka to visas drošības instrukcijas ir saprotamas visiem iesaistītajiem darbiniekiem;

e) atbilstīgu pirmās palīdzības pasākumu nodrošināšanu;

f) jebkuru atbilstīgu drošības mācību pasākumu regulāru veikšanu.

2. Darba devējs nodrošina, lai tiktu noformēts un regulāri atjaunināts dokuments attiecībā uz drošību un veselības aizsardzību, kurš šeit turpmāk ir minēts kā "drošības un veselības aizsardzības dokuments", kurš aptver Direktīvas 89/391/EEK 6., 9. un 10. pantā noteiktās attiecīgās prasības.

Drošības un veselības aizsardzības dokuments īpaši demonstrē, ka:

— riski, kuriem darbinieki tiek pakļauti darbavietā, ir identificēti un novērtēti,

— atbilstīgi pasākumi tiks veikti, lai sasniegtu šajā direktīvā izvirzītos mērķus,

— darbavietas un iekārtu konstrukcija, to izmantošana un apkope ir droša.

Drošības un veselības aizsardzības dokuments ir jāsagatavo pirms darba uzsākšanas, un tā ir jāpārskata, ja darbavieta tiek pakļauta būtiskām izmaiņām, tā tiek paplašināta vai pārveidota.

3. Kad darbinieki no vairākiem uzņēmumiem atrodas vienā darbavietā, katrs darba devējs ir atbildīgs par visiem viņa kontrolē esošajiem jautājumiem.

Tas darba devējs, kurš saskaņā ar valsts tiesību aktiem un/vai praksi ir atbildīgs par darbavietu, koordinē visu darbinieku drošības un veselības aizsardzības pasākumu ieviešanu un drošības un veselības aizsardzības dokumentā norāda šīs koordinācijas mērķi, kā arī līdzekļus un procedūras šīs koordinācijas īstenošanai.

Koordinācija neietekmē atsevišķu darba devēju atbildību, kā tas ir noteikts Direktīvā 89/391/EEK.

4. Par jebkuriem nopietniem un/vai nāvējošiem darba negadījumiem un/vai nopietno draudu situācijām darba devējs nekavējoties ziņo kompetentām iestādēm.

4. pants

Aizsardzība pret ugunsgrēkiem, eksplozijām un veselību apdraudošu atmosfēru

Darba devējs izmanto līdzekļus un veic nepieciešamos piesardzības pasākumus, kas ir piemēroti attiecīgai darbībai, lai:

- izvairītos, atklātu un apkarotu ugunsgrēku un eksploziju izcelšanos un izplatīšanos un,
- novērstu eksplozīvas un/vai veselību apdraudošas atmosfēras rašanos.

5. pants

Evakuācijas un glābšanas pasākumi

Darba devējs apgādā ar atbilstīgiem evakuācijas glābšanas līdzekļiem un uztur tos darba kārtībā, lai sniegtu darbiniekiem atbilstīgas iespējas draudu gadījumā nekavējoties un droši atstāt darbavietas.

6. pants

Sakaru, brīdinājuma un signalizācijas sistēmas

Darba devējs veic nepieciešamos pasākumus lai nodrošinātu atbilstīgas brīdinājuma sistēmas un citas sakaru sistēmas, kas atļauj nepieciešamības gadījumā nekavējoties uzsākt palīdzības, evakuācijas un glābšanas operācijas.

7. pants

Darbinieku informēšana

1. Neierobežojot Direktīvas 89/391/EEK 10. pantu, darbinieki un/vai viņu pārstāvji tiek informēti par visiem veiktajiem drošības un veselības aizsardzības pasākumiem darbavietā un it īpaši par tiem, kuri attiecas uz 3. līdz 6. panta īstenošanu.

2. Informācija ir jāsniedz darbiniekiem viegli saprotamā veidā.

8. pants

Veselības uzraudzība

1. Saskaņā ar valsts tiesību aktiem un/vai praksi tiek ieviesti pasākumi, lai nodrošinātu, ka darbinieki saņem atbilstīgu veselības uzraudzību tam veselības un drošības riskam, kuram viņi tiek pakļauti.

2. 1. punktā minētie pasākumi nosaka, ka katram darbiniekam, pirms viņam tiek uzdots veikt ar 2. pantā minētajām darbībām saistītos darba pienākumus, ir tiesības vai viņam jāiziet veselības kontroles apskate, un šāda apskate turpmāk tiek regulāri atkārtota.

3. Veselības uzraudzību var paredzēt kā daļu no valsts veselības aizsardzības sistēmas.

9. pants

Apspriešanās ar darbiniekiem un to iesaistīšana

Apspriešanās ar darbiniekiem un/vai viņu pārstāvjiem un to iesaistīšana notiek saskaņā ar Direktīvas 89/391/EEK 11. pantu attiecībā uz šai direktīvā skartajiem jautājumiem.

10. pants

Minimālās drošības un veselības aizsardzības prasības

1. Darbvietām, kuras pirmo reizi tiek lietotas pēc šīs direktīvas īstenošanas dienas, kā paredzēts 13. panta 1. punktā, ir jāatbilst minimālajām drošības un veselības aizsardzības prasībām, kuras ir uzskaitītas pielikumā.

2. Darbvietām, kuras jau tiek lietotas pirms šīs direktīvas īstenošanas dienas, kā paredzēts 13. panta 1. punktā, iespējami īsā laikā un vēlākais 9 gadus pēc minētā datuma ir jāapmierina pielikumā uzskaitītās minimālās drošības un veselības aizsardzības prasības.

3. Ja darbavietas tiek pakļautas izmaiņām, paplašināšanai un/vai pārveidošanai pēc šīs direktīvas īstenošanas dienas, kā paredzēts 13. panta 1. punktā, darba devējs veic nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu šo izmaiņu, paplašināšanas un/vai pārveidošanas atbilstību attiecīgajām pielikumā minētajām minimālajām prasībām.

III IEDAĻA

CITI NOTEIKUMI

11. pants

Pielikuma pielāgošana

Tīri tehniskus pielāgojumus pielikumam sakarā ar:

- direktīvas pieņemšanu tehniskās saskaņošanas un standartizācijas jomā attiecībā uz virszemes un apakšzemes minerālu ieguves rūpniecības nozarēm

un/vai

— tehnikas attīstību, izmaiņām starptautiskajos noteikumos vai specifikācijās un jauniem atklājumiem attiecībā uz virszemes un apakšzemes minerālu ieguves rūpniecības nozarēm

pieņem saskaņā ar Direktīvas 89/391/EEK 17. pantā noteikto procedūru.

12. pants

Minerālu ieguve ar bagarēšanu

Dalībvalstīm ir tiesības nepiemērot šo direktīvu minerālu ieguvē ar bagarēšanu ar noteikumu, ka tās nodrošina attiecīgo darbinieku aizsardzību atbilstīgi vispārējiem šai direktīvā izklāstītiem darbinieku drošības un veselības aizsardzības principiem, ņemot vērā konkrētus riskus minerālu ieguvē ar bagarēšanu.

13. pants

Noslēguma noteikumi

1. Dalībvalstīs stājas spēkā vajadzīgie normatīvie un administratīvie akti, lai izpildītu šīs direktīvas prasības ne vēlāk kā 24 mēnešu laikā pēc direktīvas pieņemšanas. Tās par to tūlīt informē Komisiju.

2. Kad dalībvalstis pieņem 1. punktā minētos pasākumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Dalībvalstis nosaka metodes, kā izdarīt šādas atsauces.

3. Dalībvalstis dara zināmus Komisijai tos savu tiesību aktu noteikumus, ko tās pieņēmušas vai pieņem jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

4. Reizi piecos gados dalībvalstis ziņo Komisijai par šīs direktīvas noteikumu faktisko īstenošanu, norādot darba devēju un darbinieku viedokļus.

Komisija attiecīgi informē Eiropas Parlamentu, Padomi, Ekonomikas un sociālo lietu komiteju, Kalnrūpniecības un citu ieguves rūpniecības nozaru drošības un veselības aizsardzības komisiju un Darba drošības, higiēnas un veselības aizsardzības padomdevēju komiteju.

14. pants

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

Briselē, 1992. gada 3. decembrī

Padomes vārdā —

priekšsēdētājs

G. SHEPHARD

PIELIKUMS

MINIMĀLĀS DROŠĪBAS UN VESELĪBAS AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS SASKAŅĀ AR DIREKTĪVAS
10. PANTU**Iepriekšējā piezīme**

Šajā pielikumā paredzētās saistības tiek pielietotas katru reizi, kad to prasa darbavietas, darbības, apstākļu vai specifiskā riska faktori.

A DAĻA

VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS, KAS IR PIEMĒROJAMAS VIRSZEMES UN APAKŠZEMES MINERĀLU IEGUVES
RŪPniecības NOZARĒM UN VIRSZEMES PALĪGINSTALĀCIJĀM**1. Uzraudzība un organizācija.****1.1. Darbavietu organizācija.**

1.1.1. Darbavietas ir jāorganizē tā, lai nodrošinātu atbilstīgu aizsardzību pret briesmām. Darbavietas ir jāuztur labā kārtībā, jebkuras bīstamas vielas vai nogulsnes aizvācot vai kontrolējot, lai neapdraudētu darbinieku veselību un drošību.

1.1.2. Darbavietu plānošana un konstruēšana ir jāveic saskaņā ar ergonomikas principiem, ņemot vērā darbinieku vajadzību sekot viņu darbavietās notiekošajām darbībām.

1.1.3. Kur darba pozīcijā tiek nodarbināts no citiem izolēts darbinieks, ir jānosaka atbilstīga uzraudzība vai sakaru līdzekļi.

1.2. Atbildīgā persona.

Darba devēja nozīmētai atbildīgai personai, kurai saskaņā ar valsts tiesību aktiem un/vai praksi ir šim pienākumam nepieciešamās prasmes un kvalifikācija, ir jābūt pastāvīgi atbildīgai par katru darbavietu, kur atrodas darbinieki.

Darba devējs var personīgi uzņemties atbildību par darbavietu, kā minēts pirmajā daļā, ja viņam ir šim nolūkam nepieciešamās prasmes un kvalifikācija saskaņā ar valsts tiesību aktiem un/vai praksi.

1.3. Uzraudzība.

Lai nodrošinātu darbinieku drošību un veselības aizsardzību visa darba laikā, ir jābūt atbilstīgai uzraudzībai, ko veic personas, kurām saskaņā ar valsts tiesību aktiem un/vai praksi ir šim pienākumam nepieciešamās prasmes un kvalifikācija; šos uzraugus nozīmē darba devējs vai tie tiek nozīmēti un rīkojas darba devēja vārdā.

Ja drošības un veselības aizsardzības dokuments to prasa, uzraugam ir jāapmeklē aizņemtas darbavietas vismaz vienu reizi katras maiņas laikā.

Darba devējs var personīgi uzņemties uzraudzību, kā tas minēts pirmajā un otrajā daļā, ja viņam ir šim nolūkam nepieciešamās prasmes un kvalifikācija saskaņā ar valsts tiesību aktiem un/vai praksi.

1.4. Kompetenti darbinieki.

Kad darbinieki atrodas jebkurā darbavietā, tad tur ir jābūt pietiekamam skaitam darbinieku, kuriem ir nepieciešamās prasmes, pieredze un sagatavotība, lai veiktu viņiem uzticētos pienākumus.

1.5. Informācija, instruktāža un mācības.

Darbiniekiem ir jāsniedz nepieciešamā informācija, instruktāža, mācības un pārkvalificēšana, lai nodrošinātu viņu drošību un veselības aizsardzību.

Darba devējam ir jānodrošina viegli saprotamu instrukciju sniegšana darbiniekiem, lai neapdraudētu šo vai citu darbinieku drošību un veselību.

1.6. *Rakstveida instrukcijas.*

Katrai darbvietai ir jā sagatavo rakstveida instrukcijas, kuras izklāsta noteikumus, kas jāievēro, lai nodrošinātu darbinieku drošību un veselības aizsardzību, un iekārtu drošu izmantošanu.

Tajās ir jāietver informācija par avārijas iekārtu izmantošanu un veicamajām darbībām ārkārtējas situācijas gadījumā darbvietā un tās apkārtnē.

1.7. *Drošas darba metodes.*

Katrā darbvietā vai attiecībā uz katru darbības veidu ir jāpielieto drošas darba metodes.

1.8. *Darba atļaujas.*

Ja drošības un veselības aizsardzības dokuments to prasa, ir jāievieš darba atļauju sistēma gan bīstamu darbību veikšanai, gan parasti vienkāršu darbību veikšanai, kuras kopā ar citām darbībām varētu izraisīt būtisku risku.

Darba atļaujas izsniedz atbildīgā persona pirms darba uzsākšanas, norādot nepieciešamus piesardzības pasākumus un nosacījumus, kas jāievēro pirms darba, darba laikā un pēc darba.

1.9. *Regulārā drošības un veselības aizsardzības pasākumu pārskatīšana.*

Lai izpildītu šīs direktīvas prasības, darba devējam ir jānodrošina regulārā darbinieku drošības un veselības aizsardzības pasākumu pārskatīšana, ieskaitot drošības un veselības vadības sistēmu.

2. **Mehāniskās un elektriskās iekārtas un instrumenti.**

2.1. *Vispārējā daļa.*

Mehānisko un elektrisko iekārtu izvēle, uzstādīšana, nodošana ekspluatācijā, ekspluatācija un apkope ir jāveic ar pienācīgām rūpēm par darbinieku drošību un veselību, kā arī jāņem vērā citi noteikumi šajā direktīvā un Direktīvā 89/392/EEK ⁽¹⁾ un Direktīvā 89/655/EEK ⁽²⁾.

Ja iekārtas atrodas zonā, kurā ir ugunsgrēka vai eksplozijas risks gāzes, garaiņu vai ātri iztvaikojoša šķidruma aizdegšanās rezultātā, šīm iekārtām ir jābūt atbilstīgām izmantošanai šādā zonā.

Ja nepieciešams, iekārtas ir jāapriko ar atbilstīgiem aizsarglīdzekļiem un bezatteices darba sistēmām.

2.2. *Specifiski noteikumi.*

Mehāniskajām iekārtām un instrumentiem ir jābūt atbilstīgi stipriem, bez acīmredzamiem defektiem un piemērotiem paredzētajam nolūkam.

Elektriskajām iekārtām un instrumentiem pēc izmēra un jaudas ir jāatbilst paredzētajam nolūkam.

Mehāniskajām un elektriskajām iekārtām un instalācijām ir jābūt tā uzstādītām un aizsargātām, lai novērstu briesmas.

3. **Apkope.**

3.1. *Vispārējā apkope.*

Jāizveido piemērota shēma, lai nodrošinātu mehānisko un elektrisko iekārtu un instrumentu sistemātisku pārbaudi, apkopi un, ja nepieciešams, testēšanu.

Jebkuru iekārtu un instrumentu daļu pārbaude, apkope un testēšana ir jāveic kompetentai personai.

Pārbauzu un testēšanas rezultāti ir attiecīgi jānoformē un atbilstīgi jāuzglabā.

⁽¹⁾ OV L 183, 29.6.1989., 9. lpp. Direktīva grozīta ar Direktīvu 91/368/EEK (OV L 198, 22.7.1991., 16. lpp.).

⁽²⁾ OV L 393, 30.12.1989., 13. lpp.

- 3.2. *Aizsardzības aprīkojuma apkope.*
- Attiecīgs aizsardzības aprīkojums ir jāuztur lietošanas gatavībā un vienmēr labā darba kārtībā.
- Veicot apkopi, pienācīga vērība jāveltī to ekspluatācijai.
4. **Aizsardzība pret eksplozijas risku, kaitīgu atmosfēru un ugunsgrēka briesmām.**
- 4.1. *Vispārējā aizsardzība.*
- 4.1.1. Ir jāveic pasākumi, lai novērtētu kaitīgo un/vai potenciāli eksplozīvo vielu klātbūtni atmosfērā un izmērītu šādu vielu koncentrāciju.
- Ja to prasa drošības un veselības aizsardzības dokuments, konkrētās vietās ir jānodrošina automātiski un pastāvīgi gāzes koncentrācijas mērītāji, automātiskas signalizācijas ierīces un ierīces, kuras nodrošina automātisku elektropadeves atslēgšanu elektroinstalācijām un iekšdedzes dzinējiem.
- Ja tiek nodrošināti automātiski mērījumi, šie mērījumu rādītāji ir jāpieraksta un jāuzglabā atbilstīgi drošības un veselības aizsardzības dokumentā izvirzītajiem noteikumiem.
- 4.1.2. Smēķēšana ir aizliegta vietās, kuras ir pakļautas ugunsgrēka vai eksplozijas briesmām.
- Ir aizliegta jebkura atklātas liesmas izmantošana un jebkādu darbu veikšana, kuri varētu izraisīt uzliesmošanas briesmas, ja vien nav veikti attiecīgi drošības pasākumi, lai novērstu ugunsgrēka vai eksplozijas izraisīšanos.
- 4.2. *Aizsardzība pret eksplozijas riskiem.*
- 4.2.1. Ir jāveic visi nepieciešamie pasākumi, lai apkarotu eksplozīvu atmosfēru veidošanos un uzkrāšanos.
- 4.2.2. Vietās, kur pastāv eksplozijas risks, ir jāveic visi nepieciešamie pasākumi, lai novērstu eksplozīvu atmosfēru uzliesmošanu.
- 4.2.3. Ir jā sagatavo eksplozijas novēršanas plāns, sīki norādot atbilstošas nepieciešamas iekārtas un pasākumus.
- 4.3. *Aizsardzība pret kaitīgu atmosfēru.*
- 4.3.1. Ja kaitīgas vielas uzkrājas vai varētu uzkrāties atmosfērā, ir jāveic atbilstoši pasākumi, lai nodrošinātu:
- to aplāpēšanu jau avotā vai
 - to ekstrakciju jau avotā vai pārvietošanu, vai
 - šādu vielu uzkrājumu atšķaidīšanu
- tādā veidā, lai darbinieki nebūtu apdraudēti.
- Sistēmai ir jāspēj izkliedēt šīs bīstamās vielas tādā veidā, lai darbinieki nebūtu apdraudēti.
- 4.3.2. Neierobežojot Direktīvu 89/656/EEK⁽¹⁾, tajās vietās, kur darbinieku veselība varētu tikt pakļauta kaitīgas atmosfēras ietekmei, ir jānodrošina atbilstošas un pietiekamas elpošanas un atdzīvināšanas iekārtas.
- Šādos gadījumos darbavietā ir jābūt pietiekamam skaitam darbinieku, kuri ir apmācīti rīkoties ar šīm iekārtām.
- Iekārtas ir atbilstīgi jāuzglabā un jānodrošina to apkope.
- 4.3.3. Gadījumos, kad atmosfērā ir vai varētu būt toksiskās gāzes, ir jānodrošina aizsardzības plāns, detalizēti norādot pieejamo aizsardzības iekārtu un veicamos aizsardzības pasākumus.
- 4.4. *Aizsardzība pret ugunsgrēka briesmām.*
- 4.4.1. Gadījumos, kad darbavietas tiek plānotas, konstruētas, aprīkotas, nodotas ekspluatācijā, ekspluatētas un uzturētas, ir jānodrošina attiecīgie pasākumi, lai izvairītos no ugunsgrēku izcelšanās un izplatīšanās no avotiem, kas ir norādīti drošības un veselības aizsardzības dokumentā.
- Ir jānodrošina ātra un efektīva uguns dzēšana.

(1) OV L 393, 30.12.1989., 18. lpp.

- 4.4.2. Darbavietas ir jānodrošina ar atbilstošām ugunsdzēsšanas iekārtām un, ja nepieciešams, ar uguns detektoriem un signalizācijas sistēmām.
- 4.4.3. Ugunsdzēsības iekārtām, kas nav automātiskas, ir jābūt viegli pieejamām un vienkārši lietojamām, un, ja nepieciešams, aizsargātām no bojāšanās.
- 4.4.4. Darbavietā ir jābūt ugunsdrošības pasākumu plānam, kurā ir sīki aprakstīti visi veicamie piesardzības pasākumi, lai izsargātos no ugunsgrēka, to atklātu un apkarotu tā izcelšanos un izplatīšanos saskaņā ar šīs direktīvas 3., 4., 5. un 6. pantu.
- 4.4.5. Ugunsdzēsības iekārtas ir jāiezīmē ar drošības zīmēm saskaņā ar valsts tiesību aktiem, kuri transponē tiesību aktos Direktīvu 92/58/EEK⁽¹⁾.

Šādas drošības zīmes ir jāizvieto atbilstīgajās vietās un jā sagatavo tā, lai tās ilgi kalpotu.

5. Sprāgstvielas un sprādzienus izraisošās ierīces.

Sprāgstvielu un sprādzienus izraisošo ierīču uzglabāšana, transportēšana un izmantošana ir jāveic atbilstīgi pilnvarotām un kompetentām personām.

Šādas darbības ir jāorganizē un jārealizē tādā veidā, lai nepakļautu darbiniekus riskam.

6. Satiksmes ejas.

- 6.1. Ir jānodrošina, lai būtu iespējams droši piekļūt darbavietām un ātri un droši izklūt no tām ārkārtējā situācijā.
- 6.2. Satiksmes ejas, tostarp kāpnēs, nostiprinātās pieslienamās kāpnēs un iekraušanas/izkraušanas platformas un rampas ir jāaprēķina, jāizmēra un jāizvieto tā, lai nodrošinātu vieglu, drošu un atbilstīgu piekļūšanu kājāmģājējiem vai transporta līdzekļiem, nepakļaujot briesmām tos, kuri strādā šo satiksmes ceļu apkārtnē.
- 6.3. Ejas, kuras izmanto kājāmģājējiem un/vai preču pārvadāšanai, ir jāizmēra, ņemot vērā iespējamo lietotāju skaitu un uzņēmuma veidu.
- Ja satiksmes ejas tiek izmantoti transportlīdzekļi, ir jānodrošina pietiekama drošības josla kājāmģājējiem.
- 6.4. Starp transportlīdzekļu pārvietošanās ejām un durvīm, vārtiem, gājēju celiņiem, gaitenīem un kāpnēm ir jābūt pietiekami lielai atstarpei.
- 6.5. Darbinieku aizsardzībai satiksmes un piekļūšanas ejas ir skaidri jāiezīmē ar zīmēm.
- 6.6. Ja darbavietās iebrauc transporta līdzekļi vai mašīnas, ir jānosaka nepieciešamie satiksmes noteikumi.

7. Darbavietas āra apstākļos.

- 7.1. Darba pozīcijas, satiksmes ejas un citas vietas vai instalācijas āra apstākļos, kuras darbinieki izmanto darba gaitā, ir jāorganizē tā, lai kājāmģājēji un transporta līdzekļi var droši pārvietoties.
- 7.2. Darbavietās āra apstākļos ir jāierīko atbilstīgs mākslīgais apgaismojums, ja dienas gaisma nav pietiekama.
- 7.3. Ja darbinieki tiek nodarbināti darba pozīcijās āra apstākļos, šādas darba pozīcijas, cik vien tas ir iespējams, ir jāizvieto tā, lai darbinieki:
- tiktu aizsargāti pret nemīlīgiem laika apstākļiem, un, ja nepieciešams, pret krītošiem priekšmetiem;
 - netiktu pakļauti kaitīgam trokšņa līmenim vai ārējām ietekmēm kā, piemēram, gāzes, tvaiki vai putekļi;
 - trauksmes gadījumā ātri varētu atstāt savas darba pozīcijas vai viņiem varētu ātri sniegt palīdzību;
 - nevarētu paslīdēt vai nokrist.

(1) OV L 245, 26.8.1992., 23. lpp.

8. **Bīstamās zonas.**
 - 8.1. Bīstamās zonas ir skaidri jāiezīmē.
 - 8.2. Ja darbavietās ir bīstamās zonas, kurās sakarā ar darba raksturu pastāv risks, tostarp darbinieku vai priekšmetu krišanas risks, šādas vietas, iespēju robežās, ir jāapriko tā, lai novērstu nepiederošu darbinieku iekļūšanu tām.
 - 8.3. Ir jāveic atbilstīgi pasākumi, lai pilnvaroto darbinieku iekļūšana bīstamajās zonās būtu droša.
9. **Avārijas ejas un izejas.**
 - 9.1. Briesmu gadījumā darbiniekiem ir jāspēj ātri un, cik vien iespējams, droši evakuēt visas darba pozīcijas.
 - 9.2. Avārijas eļām un izejām ir jābūt brīvām un pēc iespējas taisnākā veidā jāved uz āru vai uz drošu zonu, drošu pulcēšanās vietu vai drošu evakuācijas vietu.
 - 9.3. Avārijas eju un izeju skaits, izvietojums un izmēri ir atkarīgi no darbavietu izmantošanas, tajā esošajām iekārtām un izmēriem, kā arī no maksimālā iespējamā klātesošo personu skaita.
 - 9.4. Avārijas izejas durvīm ir jāveras uz ārpusi.

Avārijas izejas durvis nedrīkst tikt aizslēgtas vai nostiprinātas tā, ka jebkura persona, kam nepieciešams tās izmantot ārkārtējā situācijā, nevarētu šīs durvis viegli un bez kavēšanās atvērt.
 - 9.5. Rezerves durvis nedrīkst būt slēgtas ar atslēgu.

Avārijas eļām un izejām, kā arī satiksmes eļām un durvīm, kas ved uz tām, ir jābūt brīvām no šķēršļiem, lai tās bez kavēšanās varētu izmantot jebkurā laikā.
 - 9.6. Avārijas ejas un izejas, ko nepieciešams apgaismot, ir jāapriko ar atbilstīgās intensitātes avārijas apgaismojumu gadījumam, ja nedarbojas parastais apgaismojums.
 - 9.7. Konkrētas avārijas ejas un izejas ir jāapzīmē ar norādēm saskaņā ar valsts normatīviem aktiem, ieviešot Direktīvu 92/58/EEK.
10. **Evakuācijas un glābšanas līdzekļi.**
 - 10.1. Darbinieki ir jāapmāca atbilstīgu darbību veikšanai ārkārtējās situācijās.
 - 10.2. Glābšanas ierīces ir jānodrošina viegli piekļūstamās un atbilstīgi izvietotās vietās, un tās ir jāuztur gatavas lietošanai; glābšanas ierīces ir jāiezīmē saskaņā ar valsts normatīviem aktiem, kuri transponē tiesību aktos Direktīvu 92/58/EEK.
11. **Drošības mācību pasākumi.**

Drošības mācību pasākumi ir jāveic ar regulāriem starplaikiem visās darbavietās, kur parasti atrodas darbinieki.

Šādu drošības mācību pasākumu galvenais mērķis ir mācīt un pārbaudīt to darbinieku prasmes, kuriem ir uzticēti konkrēti pienākumi briesmu gadījumā, ieskaitot avārijas ierīču lietošanu, darbināšanu vai rīkošanos ar tām.

Kur tas ir nepieciešams, arī citi darbinieki ir jāapmāca pareizi lietot vai darbināt šīs ierīces vai rīkoties ar tām.
12. **Pirmās palīdzības iespējas.**
 - 12.1. Pirmās palīdzības iekārtām ir jābūt pieejamām visās vietās, kur to prasa darba apstākļi, un tām ir jābūt atbilstīgām veicamajai darbībai.

Šīm iekārtām ir jābūt viegli pieejamām, un tās ir jāiezīmē ar atbilstīgām zīmēm.
 - 12.2. Tur, kur to prasa telpu lielums, veicamo darbību veids un nelaimes gadījumu biežums, ir jānodrošina viena vai vairākas pirmās palīdzības telpas.

Šajās istabās ir jāizvieto labi saskatāmās instrukcijas par pirmo palīdzību nelaimes gadījumos.

- 12.3. Pirmās palīdzības telpas ir jāaprīko ar būtiskām pirmās palīdzības ierīcēm un iekārtām un jānodrošina viegla pieeja nestuvēm.
- Tās ir jāiezīmē atbilstīgi valsts normatīviem aktiem, kuri transponē tiesību aktos Direktīvu 92/58/EEK.
- 12.4. Papildus pirmās palīdzības iekārtas ir jānodrošina visās tajās vietās, kur to prasa darba apstākļi.
- Šīs iekārtas ir atbilstīgi jāiezīmē, un tām ir jābūt viegli pieejamām.
- 12.5. Ir jābūt pietiekami lielam darbinieku skaitam, kuri ir apmācīti lietot pirmās palīdzības iekārtas.
13. **Dabiskais un mākslīgais apgaismojums.**
- 13.1. Katrai darbavietai ir jābūt pilnībā nodrošinātai ar apgaismojumu, kurš ir pietiekams darbavietā esošo personu drošības un veselības nodrošināšanai.
- 13.2. Ciktāl tas ir iespējams, katra darbavietā ir jānodrošina ar atbilstīgu dabisko apgaismojumu, un, ņemot vērā klimatiskos apstākļus, ir jāpiegādā mākslīgais apgaismojums, lai aizsargātu darbinieku drošību un veselību.
- 13.3. Apgaismojuma instalācijas darba telpās un ejās ir jānovieto tā, lai apgaismojuma veids darbiniekiem neradītu nelaimes gadījuma risku.
- 13.4. Darbavietās, kur mākslīgā apgaismojuma atslēgšanas gadījumā darbinieki ir pakļauti riskam, ir jānodrošina atbilstīgas intensitātes avārijas apgaismojums.
- Kur tas ir iespējams, darbinieki ir jānodrošina ar individuālām lampām.
14. **Sanitārās instalācijas.**
- 14.1. *Ģērbtuvēs un drēbju skapīši.*
- 14.1.1. Ja darbiniekiem ir jāvalkā speciāls darba apģērbs un ja veselības aizsardzības vai pieklājības normas nepieļauj pārģērbšanos jebkurā citā vietā, darbiniekiem jānodrošina atbilstīgas ģērbtuvēs.
- Ģērbtuvēm jābūt viegli pieejamām, pietiekami ietilpīgām, un tajās jābūt sēdvietām.
- 14.1.2. Ģērbtuvēm ir jābūt pietiekami lielām un aprīkotām ar ierīcēm, kas ļauj katram darbiniekam darba laikā ieslēgt savu apģērbu slēdzamā skapīti.
- Ja to prasa apstākļi (piemēram, bīstamas vielas, mitrums, netīrumi) ir jānodala skapīši, kuros tiek novietots darba apģērbs un kuros — parastais apģērbs.
- Ir jānodrošina mitro darba drēbju žāvēšanas iespēja.
- 14.1.3. Vīriešiem un sievietēm jānodrošina atsevišķas ģērbtuvēs vai arī atsevišķa ģērbtuvju lietošana.
- 14.1.4. Ja ģērbtuvēs nav nepieciešamas saskaņā ar punktu 14.1.1, katram darbiniekam ir jānodrošina sava vieta, kur novietot viņa(-as) apģērbus.
- 14.2. *Dušas un izlietnes.*
- 14.2.1. Ja to prasa darba raksturs vai veselības apsvērumi, darbiniekiem ir jānodrošina atbilstīgas un piemērotas dušas.
- Vīriešiem un sievietēm ir jānodrošina atsevišķas dušu telpas vai arī atsevišķa dušu telpu lietošana.
- 14.2.2. Dušas telpām ir jābūt pietiekami lielām, lai katram darbiniekam būtu iespējams netraucēti mazgāties higiēnas prasībām atbilstīgos apstākļos.
- Dušas ir jāapgādā ar karstu un aukstu ūdeni.

- 14.2.3. Gadījumos, kad dušas nav nepieciešamas saskaņā ar 14.2.1. punkta pirmo apakšpunktu, darba pozīciju un ģērbtuvju tuvumā ir jāierīko atbilstīgas un piemērotas izlietnes ar aukstu un karstu ūdeni.

Ja to prasa pieklājības normas, vīriešiem un sievietēm ir jānodrošina atsevišķas izlietnes vai arī atsevišķa izlietņu lietošana.

- 14.3. *Tualetes un izlietnes.*

Darba pozīciju, atpūtas telpu, ģērbtuvju un dušu vai izlietņu telpu tuvumā darbinieku vajadzībām ir jāiekārto speciālas telpas ar atbilstīgu tualetu un izlietņu skaitu.

Vīriešiem un sievietēm ir jānodrošina atsevišķas tualetes vai arī atsevišķa tualetu telpu lietošana.

Apakšzemes minerālu ieguves rūpniecības nozarēs šajā iedaļā minētās sanitārās telpas var izvietot virszemē.

15. **Segkārtas glabātuves un citas izgāztuves.**

Segkārtas glabātuves, tukšo iezu grēdas un citas izgāztuves, kā arī nosēdbaseini ir jāplāno, jākonstruē, jādarbina un jāuztur tā, lai nodrošinātu to stabilitāti, kā arī darbinieku drošību un veselību.

16. **Virszemes paliginstalācijas (speciāli papildus noteikumi).**

- 16.1. *Stabilitāte un izturība.*

Darbavietas ir jāplāno, jākonstruē, jāuzstāda, jāekspluatē, jāuzrauga un jāuztur tādā veidā, lai izturētu sagaidāmo vides spēku iedarbību.

To struktūrai un izturīgam ir jābūt atbilstīgam to izmantošanas raksturam.

- 16.2. *Telpu grīdas, sienas, griesti un jumti.*

- 16.2.1. Darba vietu grīdās nedrīkst būt bīstami pacēlumi, bedres un slīpumi, tām jābūt nostiprinātām, stabilām, un tās nedrīkst būt slidenas.

Darbavietas, kurās atrodas darba pozīcijas, ir jāizolē pret karstumu, ņemot vērā darbinieku veicamo darbu veidu un viņu fizisko darbību.

- 16.2.2. Telpu grīdu, sienu, griestu virsmām jābūt tādām, lai tās varētu notīrīt vai atjaunot atbilstīgi higiēnas standartiem.

- 16.2.3. Caurspīdīgās vai gaismu caurlaidošās sienas, jo īpaši stikla starpsienas telpās vai darba vietu un satiksmes eju tuvumā, ir redzami jāmarķē un jāgatavo no droša materiāla vai arī jānorobežo no šādām vietām vai no satiksmes ejām, lai novērstu darbiniekiem iespēju sadurties ar sienām vai, sienai saplīstot, gūt ievainojumus.

- 16.2.4. Nedrīkst pieļaut pieklūšanu jumtiem, kuri ir darināti no nepietiekami stipriem materiāliem, ja vien nav iekārtu, kuras nodrošina drošu darba veikšanu.

- 16.3. *Telpu izmēri un telpu ietilpība — kustības brīvība darbavietās.*

- 16.3.1. Darba telpām jābūt ar pietiekamu virsmas laukumu, augstumu un ietilpību, ļaujot darbiniekiem veikt darbu, neapdraudot savu drošību, veselību vai labsajūtu.

- 16.3.2. Darba telpu neizmantojām brīvā laukuma izmēriem ir jābūt tādiem, kas ļautu darbiniekiem pietiekamu kustības brīvību un drošu darba veikšanu.

- 16.4. *Logi un virsgaismas logi.*

- 16.4.1. Logiem, virsgaismas logiem un ventilācijas iekārtām, kuras ir domātas atvēršanai, nostiprināšanai vai to stāvokļa mainīšanai, ir jābūt tā konstruētiem, lai šīs darbības varētu droši veikt.

Atvērtā stāvoklī tie nedrīkst apdraudēt darbiniekus.

- 16.4.2. Ir jārada iespēja logu un virsgaismas logu tīrīšanai bez riska.

- 16.5. *Durvis un vārti.*
- 16.5.1. Durvju un vārtu izvietojumu, skaitu un izmērus, kā arī materiālus, kas tiek izmantoti durvju un vārtu gatavošanā, nosaka telpu vai zonu raksturs un izmantošana.
- 16.5.2. Caurredzamas durvis ir attiecīgi jāmarķē labi redzamā augstumā.
- 16.5.3. Virpuļdurvīm un vārtiem ir jābūt caurredzamiem vai arī jāsaturs caurredzamas plāksnes.
- 16.5.4. Ja durvju un vārtu caurredzamās virsmas nav izgatavotas no droša materiāla un ir iespējams, ka darbinieki var gūt ievainojumus, ja durvis vai vārti saplīst, virsmas ir jāpasargā no saplīšanas.
- 16.5.5. Bīdāmās durvis ir jāaprīko ar drošības ierīci, kas novērš durvju negaidītu izslīdēšanu no slīdēm un apgāšanos.
- 16.5.6. Durvis un vārti, kas veras augšup, ir jāaprīko ar mehānismu, kas novērš negaidītu krišanu lejup.
- 16.5.7. Durvīm, kas veras uz glābšanās ejām, ir jābūt atbilstīgi marķētām.
- Ir jābūt iespējai tās atvērt no iekšpuses jebkurā laikā bez īpašas palīdzības.
- Ir jābūt iespējai durvis atvērt, kad darba vietas ir aizņemtas.
- 16.5.8. Galvenokārt transportlīdzekļiem domātu vārtu tuvumā, ja gājēji nevar šos vārtus droši izmantot, ir jāierīko gājēju durvis; šādām durvīm ir jābūt skaidri marķētām, un tās visu laiku ir jātur neaizsprostotas.
- 16.5.9. Mehāniskajām durvīm un vārtiem ir jādarbojas, nepakļaujot darbiniekus nelaimes gadījuma riskam.
- Tie ir jāaprīko ar avārijas izslēgšanas ierīcēm, kam jābūt viegli atpazīstamām un pieejamām un, ja vien tie tajos gadījumos, kad pazūd strāva, neatveras automātiski, jābūt arī iespējai atvērt tos ar rokām.
- 16.6. *Ventilācija slēgtās darbavietās.*
- 16.6.1. Tiek veikti nepieciešamie pasākumi, lai slēgtās darbavietās nodrošinātu pietiekamu svaiga gaisa plūsmu, ņemot vērā izmantotās darba metodes un darbinieku fizisko slodzi.
- Ja tiek izmantota mehāniskās ventilācijas sistēma, tā ir jāuztur darba kārtībā.
- Kur tas ir vajadzīgs darbinieku veselībai, kontroles sistēmai ir jākonstatē jebkuri bojājumi.
- 16.6.2. Ja tiek izmantotas gaisa kondicionēšanas vai mehāniskās ventilācijas iekārtas, tām jādarbojas tā, lai darbinieki neciestu no caurvēja, kas rada neērtības.
- Bez kavēšanās ir jānovāc jebkādas atliekas vai netīrumi, kas var radīt tūlītējus draudus darbinieku veselībai, piesārņojot atmosfēru.
- 16.7. *Temperatūra telpās.*
- 16.7.1. Temperatūrai telpās, kurās ir izvietotas darbavietas, darba laikā ir jābūt piemērotai cilvēkiem, ņemot vērā izmantojamās darba metodes un darbinieku fizisko slodzi.
- 16.7.2. Temperatūrai atpūtas zonās, dežurējošā personāla zonās, sanitārajās telpās, ēdnīcās un pirmās medicīniskās palīdzības telpās ir jāatbilst attiecīgās telpas mērķim.
- 16.7.3. Ņemot vērā darba un darba vietas raksturu, logi, virsgaismas logi un stikla starpsienas ir attiecīgi jāaprīko, lai novērstu pārlicēģas saules gaismas ieplūdi darbavietās.
- 16.8. *Atpūtas telpas.*
- 16.8.1. Ja to prasa darbinieku darba drošība vai veselības aizsardzība, jo īpaši veicamā darba dēļ vai ja darbinieku daudzums pārsniedz noteiktu skaitu, darbiniekiem ir jānodrošina viegli pieejamas atpūtas telpas.
- Šo noteikumu nepiemēro, ja darbinieki tiek nodarbināti birojos vai līdzīgās darba telpās, kurās ir nodrošinātas līdzvērtīgas atpūtas iespējas darba starplaikos.
- 16.8.2. Atpūtas telpām jābūt pietiekami lielām, un tajās jābūt darbinieku skaitam atbilstīgam galdu un atzveltņu krēslu skaitam.
- 16.8.3. Jāveic attiecīgi pasākumi, lai aizsargātu nesmēķētājus no neērtībām, ko rada tabakas dūmi atpūtas telpās.

- 16.8.4. Ja darba laikā ir regulāri un bieži darba pārtraukumi un nav atpūtas telpu un ja to prasa darbinieku drošība un veselības aizsardzība, ir jānodrošina citas telpas, kurās darbinieki varētu uzturēties šādos darba starplaiķos.

Jāveic attiecīgi pasākumi, lai aizsargātu nesmēķētājus no neērtībām, ko rada tabakas dūmi.

17. **Grūtnieces un barojošas mātes.**

Grūtniecēm un sievietēm, kas zīda mazuļus, ir jābūt iespējai atgulties, lai atpūstos piemērotos apstākļos.

18. **Darba invalīdi.**

Ja nepieciešams, darba vietas ir jāorganizē, ņemot vērā darbinieku — invalīdu vajadzības.

Šis noteikums jo sevišķi attiecas uz durvīm, gaitenīiem, kāpnēm, dušām, izlietnēm, tualetēm un darba pozīcijām, ko tiešā veidā izmanto vai aizņem invalīdi.

B DAĻA

ĪPAŠAS MINIMĀLĀS PRASĪBAS, KO PIEMĒRO VIRSZEMES MINERĀLU IEGUVES RŪPNIECĪBAS NOZARĒS

1. **Vispārējās prasības.**

- 1.1. Neierobežojot 3. panta 2. punktu, darba devējam, kurš saskaņā ar valsts tiesību aktiem un/vai praksi ir atbildīgs par B daļā aprakstītajām darbavietām, ir jānodrošina ieraksti drošības un veselības aizsardzības dokumentā par visiem atbilstīgajiem pasākumiem, kuri ir veikti, lai nodrošinātu darbinieku drošību un veselības aizsardzību gan normālās, gan kritiskās situācijās.

- 1.2. Drošības un veselības aizsardzības dokuments ir regulāri jāatjaunina, un tam ir jābūt pieejamam, veicot pārbaudi darbavietā.

Darbs ir veicams saskaņā ar drošības un veselības aizsardzības dokumentu.

2. **Darbība.**

- 2.1. Darbs ir jāplāno, ņemot vērā drošības un veselības aizsardzības dokumenta noteikumus attiecībā uz krišanas vai paslīdēšanas risku uz grīdas.

Tātad pirms darbu veikšanas segkārtas izstrādēs un ieguves cirtnēs ir jāpārlicinās, vai to augstums un slīpums atbilst zemes stabilitātei un raksturam un darba metodēm.

- 2.2. Darba galdiem un pārvadāšanas ceļiem ir jābūt pietiekami stabiliem pie iekārtām, kas tiek lietotas.

Tiem ir jābūt tā konstruētiem un tā uzturētiem, lai iekārtas varētu droši pārvietot.

- 2.3. Pirms darba sākuma vai to atsākot, ir jāpārbauda, vai nav beramas grunts vai akmeņu segkārtas izstrādēs un ieguves cirtnēs virs darba zonas vai pārvadāšanas ceļiem.

Ja nepieciešams, ir jāveic tīrīšana.

- 2.4. Cirtnes un izgāztuves nedrīkst tikt izstrādātas tā, ka rastos nestabilitāte.

C DAĻA

ĪPAŠAS MINIMĀLĀS PRASĪBAS, KO PIEMĒRO APAKŠZEMES MINERĀLU IEGUVES RŪPNIECĪBAS NOZARĒS

1. **Vispārējās prasības.**

- 1.1. Neierobežojot 3. panta 2. punktu, darba devējam, kurš saskaņā ar valsts tiesību aktiem un/vai praksi ir atbildīgs par C daļā aprakstītajām darbavietām, ir jānodrošina ieraksti drošības un veselības aizsardzības dokumentā par visiem atbilstīgajiem pasākumiem, kuri ir veikti darbinieku drošības un veselības aizsardzībai gan normālās, gan kritiskās situācijās.

- 1.2. Drošības un veselības aizsardzības dokuments ir regulāri jāatjaunina un tam ir jābūt pieejamam pārbaudes veikšanai darbavietā.

Darbs ir veicams saskaņā ar drošības un veselības aizsardzības dokumentu.

2. **Apakšzemes izstrādņu plāni.**

- 2.1. Ir jā sagatavo apakšzemes izstrādņu plāni tādā mērogā, kas nodrošina skaidru priekšstatu.

Papildus ceļu braucamajām daļām un ieguves zonām plānos ir jānorāda zināmās īpatnības, kuras varētu ietekmēt darbu un drošību.

Tiem ir jābūt brīvi pieejamiem, un tie ir jāglabā tik ilgi, cik drošības apsvērumu dēļ tas ir nepieciešams.

- 2.2. Apakšzemes izstrādņu plāni ir regulāri jāatjaunina, un tiem ir jābūt pieejamiem darbavietā.

3. **Atveres.**

No visām apakšzemes izstrādņēm ir jābūt izejai uz virszemi caur vismaz divām atsevišķām atverēm, kuras ir droši konstruētas un pazemes darbiniekiem viegli pieejamas.

Šajās atverēs ir jābūt pieejamām mehāniskām cilvēku pacelšanas vai cilvēku pārvietošanas ierīcēm, ja pieešana pie tām ir saistīta ar ievērojamu fizisku piepūli.

4. **Izstrādnes.**

Izstrādnes, kurās tiek veikti pazemes darbi ir jākonstruē, jādarbina, jāaprīko un jāuztur tā, lai darbinieki tajās var strādāt un pārvietoties ar minimālu risku.

Ceļu braucamā daļa ir jāiezīmē ar drošības zīmēm, lai palīdzētu darbiniekiem atrast ceļu izstrādņēs.

5. **Transports.**

- 5.1. Transportbūves ir jāiekārto, jāekspluatē un jāuztur tā, lai nodrošinātu transporta līdzekļu vadītāju, lietotāju un citu apkārtņē esošo cilvēku drošību un veselības aizsardzību.

- 5.2. Mehāniskās cilvēku pacelšanas vai cilvēku pārvietošanas ierīces ir atbilstīgi jāiekārto un jālieto saskaņā ar rakstveida instrukcijām.

6. **Balstu un grunts stabilitāte.**

Balsti ir jānodrošina, cik vien ātri iespējams pēc rakšanas darbu nobeigšanas, izņemot tos gadījumus, kad grunts stabilitātes dēļ tas darbinieku drošībai nav nepieciešams. Balsti ir jāiekārto saskaņā ar plāniem un rakstveida instrukcijām.

Darbiniekiem pieejamajās izstrādņēs ir regulāri jāpārbauda grunts stabilitāte un jāuztur balsti.

7. **Ventilācija.**

- 7.1. Visās apakšzemes izstrādņēs, kurām ir atļauta piekļūšana, ir jābūt atbilstīgai ventilācijai.

Ir jānodrošina pastāvīga ventilācija ar atbilstīgu drošības rezervi, lai uzturētu:

- veselīgu atmosfēru,
- atmosfēru, kurā eksplozijas un elpošanas putekļu risks ir pakļauts kontrolei,
- atmosfēru, kurā darba norises laikā ir atbilstīgi darba apstākļi, ņemot vērā izmantotās darba metodes un darbinieku fizisko slodzi.

- 7.2. Ja 7.1. punktā izvirzītās prasības par dabisko ventilāciju nevar nodrošināt, galvenā ventilācija ir jānodrošina ar vienu vai diviem mehāniskajiem ventilatoriem.
- Ir jāveic pasākumi, lai nodrošinātu stabilu un ilgstošu ventilāciju.
- Galveno ventilatoru aktivitātes pazemināšana ir pastāvīgi jākontrolē un automātiskam trauksmes signālam ir jāziņo par ventilatoru neplānotu atslēgšanos.
- 7.3. Ventilācijas parametri ir regulāri jāizmēra un jāfiksē.
- Ir jāsaģatavo, regulāri jāatjauno un jātur darbavietā brīvi pieejamā vietā ventilācijas plāns, kurā ir attēlotas būtiskas detaļas par ventilācijas sistēmu.
8. **Ar gāzi pildītas šahtas.**
- 8.1. Apakšzemes izstrādne tiek uzskatīta par pildītu ar gāzi, ja raktuvju gāzes izplūst tādā daudzumā, ka nevar izslēgt eksplozīvas atmosfēras veidošanās risku.
- 8.2. Galveno ventilāciju ir jānodrošina ar vienu vai vairākiem mehāniskajiem ventilatoriem.
- 8.3. Darbs ir jāturpina, ņemot vērā raktuvju gāzu izplūšanu.
- Ir jāveic pasākumi, lai iespēju robežās novērstu raktuvju gāzu radīto risku.
- 8.4. Palīgventilācija ir jāierobežo izmantošanai attīstības un glābšanas darbos, un tajās vietās, kur ir tieša piekļūšana galvenās ventilācijas plūsmai.
- Ražošanas izstrādēs var izmantot ventilācijas palīgsistēmas tikai tad, ja ir veikti atbilstīgi papildus pasākumi, lai nodrošinātu darbinieku drošību un veselības aizsardzību.
- 8.5. 7.3. punktā minētie ventilācijas mērījumi ir jāpapildina ar raktuvju gāzu noteikšanu.
- Ja to prasa drošības un veselības aizsardzības dokuments, pastāvīgi jākontrolē raktuvju gāzu līmenis gaisa ceļos starp ražotnēm, kas lieto mehāniskos ierīces vai izrakšanas līdzekļus, kā arī mehanizēto šahtu ar slēgto galu sākuma posmos.
- 8.6. Ir izmantojamas tikai īpaši ar gāzi pildītām raktuvēm domātās sprāgstvielas un iedarbināšanas ierīces.
- 8.7. Noteikumi A daļas 4.1.2. punktā tiek aizvietoti ar šādiem:
- ir aizliegta smēķēšana, smēķēšanai domātas tabakas un jebkuru priekšmetu, kas varētu izraisīt liesmu, pārnēsāšana,
 - griešana ar liesmu, metināšana un citas līdzīgas darbības ir atļautas tikai izņēmuma gadījumos un veicot specifiskus pasākumus, lai nodrošinātu darbinieku drošību un veselības aizsardzību.
9. **Šahtas ar uzliesmojošiem putekļiem.**
- 9.1. Tiek uzskatīts, ka ogļu raktuves ir raktuves ar uzliesmojošiem putekļiem, izņemot tos gadījumus, kad drošības un veselības aizsardzības dokumentā ir norādes, ka nevienā no izmantotajiem slāņiem nav putekļu, kuri varētu izplatīt eksploziju.
- 9.2. Ar uzliesmojošiem putekļiem pildītās raktuvēs šie C daļas 8.6. un 8.7. punktā izklāstītie noteikumi ir piemērojami *mutatis mutandis*.
- 9.3. Ir jāveic nepieciešamie pasākumi, lai samazinātu uzliesmojošo putekļu deponējumus un pārvietotu, neitralizētu vai saistītu tos.
- 9.4. Uzliesmojošu putekļu un/vai raktuvju gāzu izplatīšanās, kura varētu veicināt uzliesmojošo putekļu eksploziju, ir jāsamazina, uzstādot eksplozijas barjeru sistēmu.
- Šādu eksplozijas barjeru sistēmu izvietojums ir jānorāda dokumentā, kurš ir periodiski atjaunojams un ir pieejams darbavietā.

10. **Gāzes uzliesmojumi, akmens nogrūvumi un ūdens pieplūdums.**
- 10.1. Zonās, kuras ir jutīgas pret gāzu uzliesmojumiem, ar vai bez minerālu vai akmens projekciju, akmens nogrūvumiem vai ūdens pieplūdumu, ir jā sagatavo un jāievieš tāds darbības plāns, lai iespēju robežās nodrošinātu darbinieku darba un aizsardzības drošu sistēmu.
- 10.2. Ir jāveic pasākumi riska zonu noteikšanai, darbinieku aizsardzībai izstrādēs, kuras tuvojas šīm zonām vai šķērso tās, un riska kontrolei.
11. **Ugunsgrēki, degšana un sildīšana.**
- 11.1. Ir jāveic pasākumi, lai novērstu un, ja nepieciešams, savlaicīgi noteiktu pašuzliesmošanu.
- 11.2. Uzliesmojošu materiālu iekļūšana apakšzemes izstrādēs ir jāierobežo līdz tādiem daudzumiem, kuri ir absolūti nepieciešami.
- 11.3. Ja ir nepieciešams izmantot hidrauliskos šķidrums (šķidrums hidrostatiskās un hidrokinētiskās mehāniskās enerģijas pārvietošanai), lai izvairītos no ugunsgrēka izcelšanās un izplatīšanās riska, cik vien iespējams, ir jālieto tādi šķidrums, kuri grūti uzliesmo.
- Hidrauliskajiem šķidrums ir jāatbilst specifikācijām un testēšanas nosacījumiem attiecībā uz ugunsizturību un higiēnas kritērijiem.
- Ja tiek izmantoti hidrauliskie šķidrums, kuri neatbilst otrajā daļā minētajām specifikācijām, nosacījumiem un kritērijiem, ir jāveic papildus drošības pasākumi, lai izvairītos no palielināta ugunsgrēka rašanās un izplatīšanās riska.
12. **Drošības pasākumi darbinieku evakuācijai.**
- Lai darbinieki varētu droši evakuēties, tur, kur tas ir nepieciešams, darbinieki ir jānodrošina ar individuālajām elpošanas aizsardzības ierīcēm, kurām vienmēr ir jābūt viegli pieejamām.
- Darbinieki ir jāapmāca izmantot šīs ierīces.
- Šīm ierīcēm vienmēr ir jābūt darbavietā, un tās ir regulāri jāpārbauda, lai nodrošinātu, ka tās ir labā stāvoklī.
13. **Apgaismojums.**
- A daļas 13. punkta noteikumi ir aizvietoti ar šādiem:
- darbinieki ir jānodrošina ar piemērotām personiskajām lampām,
 - darba pozīcijām, cik vien iespējams, ir jābūt aprīkotām ar darbinieku drošības un veselības aizsardzībai atbilstīgu mākslīgo apgaismojumu,
 - apgaismes instalācijām ir jābūt izvietotām tā, lai darbinieki netiktu pakļauti negadījumu riskam uzstādītā apgaismojuma veida dēļ.
14. **Apakšzemes darba spēka uzskaitē.**
- Ir jābūt iespējai jebkurā brīdī iegūt informāciju, lai zinātu tieši kurš darbinieks atrodas pazemē.
15. **Glābšanas organizācija.**
- Lai nodrošinātu ātru un efektīvu piemērotu darbību veikšanu smaga negadījuma situācijā, ir jāizveido atbilstīga glābšanas organizācija.
- Lai varētu darboties jebkurā vietā, kur noris apakšzemes ieguves vai izpētes darbi, glābšanas organizācijas rīcībā ir jābūt pietiekami sagatavotiem glābšanas darbiniekiem un atbilstīgām glābšanas iekārtām.
-